

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Petri Ioannis Perpiniani Valentini, Societatis Iesv
Presbyteri. Orationes Dvodeviginti**

Perpiña, Pedro Juan

Lvgdvni, 1622

Tertia decima, de retinenda veteri religionè, &c. habita est Parisiis. III.
Non. Iulij, 1566. praesente Iacobo Seriano Venetorum legato.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13368

tur à pædagogis illis, quos isti callidi venatores tanquā canes ad hominū mētes capiēdas emittunt in omnes partes, diligenter vobis prouidēdū est. Hac priuata cura atq; domestica, quæ maxima ex parte vestra est, cōfessione honorū omniū clarissimi Archiepiscopi optimi religiosissimique viri auctoritate; prætoris præstantis insigni sapientia & virtute; quodque omnib. reb. caput est, auxiliis diuinis atq; cœlestib. hæc vestra respub. è tot tamq; grauibus recreata malis, magis in dies ac magis efflorescet, & diuina liberalitate omnib. bonis cumulata, diuturna pace, otio tranquillitate perfruetur. Hæc ante omnia dicenda esse duxi, cuncta die ad explicationem literarum sacrarum aggrediemur, cuius ex præfatione omnem cōfiliij nostri rationem cognoscetis.

PETRI IOANNIS PERPINIANI.

*De retinenda veteri religione, & falsa recentium
hereticorum doctrina reiicienda,
ad Parisienses.*

ORATIO XII.

QUANTAM mihi venienti lætitiam
huius amplissimæ pulcherrimæque

GG 2

vrbis primum cogitatio , deinde adspexitus
 attulit , Parisienses , tantum apud vos com-
 moranti doctissimorum hominum offen-
 sio , nescio vnde sanè , non ab illa quidem
 certè nostra iniuria nata , multorumque
 ciuiam à nobis alienatio affert dolorem .
 Nam ut iucundissimum fuit hoc humanæ
 diuinæque sapientiæ clarissimum domici-
 lium , hanc vestrum frequentiam tantam ,
 quantam me nusquam videre memini , ani-
 mo primum , deinde oculis intueri : sic
 vniuersiusque voluntate perspecta , angor
 equidem intimis sensibus , cruciorque vehe-
 menter , eos viros à nobis abhorre ; quo-
 rum & iugenij vim , & doctrinæ varietatem ,
 & orationis copiam multò antè , quām vi-
 derem amare cœpi . Ac me quidem multos
 abhinc annos tantæ sapientiæ fama permo-
 tum , quanta semper his augustissimis in se-
 dibus versa est , ad vos toto animo , to-
 taque voluntate iam iamque properantem ,
 non quæ iam primum ab Henrico for-
 tissimo rege , contra Carolum imperatorem
 inuictum sumpta sunt arma quam diuina
 quædam vis , ac totius vitæ subita cōuersio
 retardauit . Quò mihi etiam gratior & iu-
 cundior aceidit hic meus aduentus , cùm il-
 le idē , qui prohiberat aliquando . Deus nāc
 non passus modò fuerit , verūm iusserit etiā

ac

ac propemodum coegerit venire, ut illa ve-
tus videndæ huius vrbis auiditas, tāquam
diuturna sitis, hoc tempore potissimum ex-
pleretur. Quod si quorum eruditionem li-
beralem, & elegantiam exquisitā ante pro-
batam, eorum animos erga nos offendis-
sem tales, quales aut optasse me s̄ep̄e ne-
gare non possum, aut eruditissimorum vi-
rorum in hominæ doctrinæ studiosos esse
oportebat, nihil omnino nihil ad volupta-
tis lætitiaeque cumulum mihi defuisset, Pa-
risienses: nunc autem siue ratio eos aliqua,
siue falsa opinio, siue quid aliud à nobis
alienauit: tanto maiorem in medio gaudio
capiò dolorem, quantò cùm vberiores, tum
luauiores & ipsis, & nobis, & vniuersæ iu-
uentuti futuros fuisse intelligo cōsēnsionis
illos concordiaeque fructus. Nam ipsi, ut ni-
hil aliud assequerentur, hac certè molestia
careret quam ex dissidio volūtatum & acer-
bitate animorum trahunt; nos & alia mul-
ta bona consequeremur; & illa vitæ, quām
semper optauimus, tranquillitate fruere-
mur: iuuentus autem ex omnibus Galliæ,
multisque aliarum gētium ciuitatibus de-
lecta, nullis distracta odiis, nullis impedita
discordiis, nullis tumultib⁹ perturbata, quo
quietè magis, eò etiam vtilius ad percipien-
dam optimarum artium doctrinam & ipso

rum opera & nostra vteretur. Verum una
me consolatio sustentat; quod neque ullo
nostro peccato dissident a nobis? neque per
nos aliquando stetit, quod minus cum iis,
quos nulla a nobis caussa disiunxerat, rur-
sus omnibus offenditionibus obliteratis, coi-
temus. Illud enim tam postulamus, quod
in hac vrbe nemo non obtinuit, nisi qui no-
luit, ut Academiae institutis ac moribus pa-
rentes, ne detiore, quam cetera collegia,
conditione simus: & ea dicere ac facere num-
quam destitimus, quae ad multorum animos
iratos & quamvis horribiles impetus pla-
candos, pertinerent. Hac aquitate caussae,
innocentiaque nostra fretus, nullius equidem
hominis, nisi qui ante damnare, quam au-
dire voluerit, iudicium pertimesco: regem
certe sapientiorem, quam fert ipsius aetas,
lectissimosque viros, quos ille in consilium
adhibet, causam eam probaturos esse non
dubito, quae nihil in se habet neque crimi-
nosum, neque iniquum, nisi aduersariorum odio
inuidiaque confitum. Nam quod nos omnes;
quia pauci sumus Hispani, magis accusato-
riè, quam verè, parua de parte peregrinos
vocant, videant ne duriorem sibi ipsi con-
ditionem statuant, si neminem alienigenam
in hac vrbe ferendum esse contendant, cum
totius aduersum nos belli principē ac du-

esim

cem habeant hominem externum. Ego ve-
rò me cur Hispanum esse negem, apud vos
præsertim Parisienses, quos audiui de mul-
tis amicissimos esse nostræ nationi? Illi illi
profiteri timeant ciuitatem suam, qui aut
religione disiuncti sunt, aut sic inter vos,
tāquā inter hostes implacabiles, versantur;
nos vna sentētia, vna fides, vna religio non
proximis annis ex obscuris Alpium fauci-
bus exorta, sed iam inde ab Apostolorum
temporibus longè latēque diffusa per om-
nes terrarum oras sanctissimis vinculis vo-
biscum adstringit: nos regum concordia &
necessitudo, mutuis officiis confirmata, quā
æternam fore & opto & speo, vobiscum
omnino deuinctos tenet: ut & vestrum apud
nos, & nostrūm apud vos nomen non ad
odium, neque ad pœnam, sed ad benevol-
entiam, atque ad laudem debeat valere.
Ipse quidem in hac vrbe ita viuo, mihi ut
in patria mea esse videar: vestrum in con-
fessum ita procedo, me ut apud Valentinos
ciues meos dicturum putem salutis, inco-
lumentatis, gloriæque vestræ tāto me sentio
studio teneri, nullam ut ciuitatem esse ma-
lim saluam, & incoluem, & florentem:
comprehendam breui, uno excepto sermo-
ne, nihil habere me alienum credo, nihil
peregrinum. Quod si parem vos erga me

GG †

voluntatem habere sensero: si plus apud
 vos veritatem, quam fraudem; aequitatem,
 quam inuidiam; tot sanctissimas necessitu-
 dines, quam vetera dissidia valere cognoue-
 ro, maior ad ea, quae sunt agenda, mihi ani-
 mus accederet. Si vero res opinionem meam
 quam de vobis habeo, fefellerit, quod hac hu-
 manitate, religione, fide, vereri non possum,
 sed si res aliter euenerit quam speramus,
 nihil nos tamen de studio erga vos nostro
 aut diminuemus, aut remittemus. Parisien-
 ses; ac vestris commodis constanti volunta-
 te, more & instituto sodalitatis nostrae in-
 seruentes, si quid in nobis erit ingenij, do-
 ctrinæ, eloquentiæ, quantulum idcumque
 deum erit; si quid Spiritus & sanguinis, id
 omne ad communionem horum temporum
 conferemus. Venimus enim in medium re-
 rum omnium certamen atque discimē: iu-
 gulum crudelissimus hostis generis huma-
 ni, iugulum omnium vestrum petit; qui cum
 antiquius nobis religione, ac fide Catholica
 nihil esse debeat, hanc ipsam, sine qua salvi
 esse non possumus, conatur auferre. Atro-
 cia illa & periculosa tempora, quæ B. Paul-
 ius Timotheo futura prædictit ad extremum,
 non aduentare & appropinquare, sed insta-
 re iam planè, adesseque videntur: quibus
 temporibus quam magno vos animo præ-
 ceteris

3. Tim. x.

cæteris à regia maiestate, dignitate & salute patriæ, à veritate religionis antiquæ steteritis, Parisienses, tametsi longissimè tū aberam à vobis, tamen usque in vltimis Austræ partes ad me fama peruenit. Magna huic ciuitati laus ab omnibus bonis: magna Deo à vobis gratia debetur, cuius munere ac dono singulari, tetrâ illam immanemque belluam vti par erat, exhorrescentes, & patriæ ad interitum rueri charitatem, & regi ad maiorum suorum gloriam efflorescenti fidem, & Deo vos, patriam, regem, omnia tuenti & conseruanti, cultum illius beneficentia debitum præstis; quem animum cùm retineatis adhuc, & spes certa sit, perpetuò vos eundem habituros; laudatione potius apud vos copiosâ & ornatâ opus erat, quam graui & ardentî cohortatione. Verum quia currículum veræ integræque laudis nullis certis regionibus definitum est, ac nemo tantum processit in officio colendo, quin spatium quoddam immensum habeat ad excurrendum; & qui cæteros longo post se interuallo reliquerunt, vincere tamen ac superare se ipsi possunt, faciam ipse libenter in concione, quod in circu prudenter aurigæ, incensi victoriæ cupiditate faciebant; usque sponte vestrâ satis incitatos, voce & adhortatione mea ad cursum adiungo.

GG 5

uabo. Magna enim cura prouidendum; omnibus corporis ingeniis; viribus enitendum vobis est, Parisienses, ne quam in medio armorum terrore adepri estis, eam omnē gloriam in otio & pacis securitate perdatis. Cauendū est diligenter, ne dum nouam amplecti vultis (quāquam vos nolle certò scio) sed cauendū ne velitis aliquando nouā amplecti, atque omneā interēā religionem amittatis. Et quoniam hēc ciuitas iam inde usque ab Apostolis per Dionysium Areopagitam, eiisque socios excellentes viros imbūta Christiana pietate, deinde Francorum regum imperio in altissimo dignitatis gradu collocata quam semel arripuit, eam ad hoc tempus magna cūm laude seruauit fidei doctrinam, danda vobis est opera, ne quando patriæ vestræ splendore in illa turpitudine & macula quam nulla vīnqua preclarē facta delere possint, obscuretis, ut vos primi post hominum memoriam, in hac vībe dicamini à Christo liberatore nostro atque duce, ad improbi dæmonis hostis terrimi signa transfugisse. Adhibete, quæso, animos mentesque vestras, Parisienses, non solum aures ad orationē meam admoveat, ut intelligatis, quām detestanda ac fugienda sit ista noua, ut ipsi vocant, religionis, ut ego sentio, impietatis disciplina: declarant illi

illi suo sibilo, quid ipsi de religione sentiat, verum, id me recreat, Parisienses quod ex eorum murmuratione debilitata & fracta cognoscere potuistis esse paucos: nō vnum est eorum, qui res nouas moliuntur, genus, multæ nobis valde inter se dissidentes obtruduntur disciplinæ. Sed omnes tamē isti, qui ex officiis & tabernis, non tāquam ex equo Troiano, sed velut ex Apollinis Delphici specu repente nobis doctores prodierunt, se dicunt sancti spiritus afferre doctrinam. Ego contra religionem à maioribus acceptam; solam à Deo profectam esse aio: recentem autem istam, & inanem speciem religionis, à malo demone adūbratā & hominum animis obiectā esse contendō. Nam Iesus Christus Dei Filius genus humanum à diabolo graui seruitute oppressum, plurimisque tum diuinis, tum humanis de rebus falsis opinionibus quasi tenebris obcæcatū, ab errore & vana superstitione, illo superato & eiecto, ad veritatis lucem reuocauit: cuius doctrinā cùm Apostoli discipulis suis, illi posteris tradiderint summa cura atque fide, vera religio perpetua quadam Ecclesiæ successione ad nos usque permanauit. Quod enim lacus Lemani Tritones buccina signo dato Rhodani ranis vniuersis prædicantes solent, iam pridem illam doctrinæ successionem

Ioan. 12.
& 17.

sionem interruptam esse, tempus notent; definiant personas; doceant quando primū illa fuerit, & quibus in hominibus intercessa, libenter eos audiemus: quamdiu infinitè loquentur; quamdiu certi nihil afferent? quamdiu suum illud iam pridē, planius explicare nō potuerunt, merito vos veteribus

a Lib. 1. c.
23. & lib.
3. cap. 3.
b Ep. 165.
c Libr. 12.
contra
Parmen.

illis assentiemus, *a* Irenæo, *b* Augustino, *c* Optato, qui ad hæreticos refutados, totum successionis ordinem in Ecclesia Romana, in qua illa maximè eluxit, nominatim exposuerunt: istos autē existimabimus in illa tam densa & tā cæca fluminis lacunarūque nebula & caligine, nondum satis perspicere potuisse quid dicant: nimis longum esset, Parisienses, omnia in medium proferre, quæ in utramque partem de successionis huius ratione disputantur. Libros habetis permultos à doctissimis religiosissimisque viris accurate cōscriptos: quibus ex libris cognoscetis istos è cœlo nō delapsos, verū deicatos doctores in hac salebra, nullo exitu inuento, sic hærere, magis ut miserandi videantur esse, quām vrgendi. Ac certè si rem ipsam volumus penitus intueri, quā absurdum est, successionē tamdiu cōtinuatam veræ pietatis, aut patrum nostrorum, aut superiorē memoriā subito fuisse præcisam, ut per excucullatos quosdam homines longo

inter

interuallō reuocata pertexeretur; neque ye-
rō sum tam̄ habes, ut non intelligam, quid
ignorantia affioxerit, quid auaritia introdu-
xerit, quid negligentia detraxerit, quid do-
minandi cupiditas excogitarit: scio multa
temporis diuturnitate; multa populi in pa-
rendo socordiā, multa eorum qui præsunt,
in remittendo dissolutione, multa multis
omnium ordinum vitiis atque peccatis esse
corrupta: fuit hoc ætatum omnium com-
mune malum. Numquam defuerunt, qui
ad exitium perniciēmque conuerterent quæ
ad utilitatem fuissent atque ad salutem in-
stituta præclarè. Corinthij, viuente Paulo, ^{1. Co. 12}
Domini mensam intemperantiā suā conta-
minauerunt. Ille idem quosdam reprochen- ^{1. Tim.}
dit qui quæstum arbitrarētur esse pietatem.
In Crera exstiterunt, qui docerent quæ non
oporteret turpis lucri gratia. Exorti sunt ^{Tit. 1.}
aut Ephesij, aut alibi, qui ad inanem lo-
quacitatem conuersi, vellent esse legis de-
stores, cùm ipsi quid loquerentur, omnino ^{1. Tim.} Philip.
nescirent, Romæ cùm ille esset in vincu-
lis, reperti sunt, quā partim inuidia permoti,
si quo modo possent gloriam eius infrin-
gere, partim odio concitati, quā maiorem
in eum inuidiæ flammarum accēderent, Chri-
stum denunciarēt. Quare nihil sanè mirum,
iacere nunc multas Ecclesiasticæ disciplinæ
partes;

parres; cùm Apostoli ipsi nonnulla viderint tanto antè deprauata. Verùm vt illa vetera Ecclesiæ vulnera tum apostolicæ litteræ tum Concilia œcumenica sanarunt, sic omnibus plagis recentibus Cōcilium Tridentinum maximum atque sanctissimum, proximis annis medicinam fecit: cuius decreta salutaria si apud nos valere pateremur, nouos istos non denuò formandæ, vt ipsi dicunt, sed deformandæ religionis artifices, nihil profectò desideraremus: quæ verò continentur exquisita disciplina quæ consuetudinis reæ sunt non corruptelæ, ea vel ab ipso Deo per apostolos ad nos fluxerunt, vel pòst ab aliis eximia vitæ sanctitate viris eiusdem spiritus afflato instituta, non ad alium, quàm ad Deum auctorem referri debent, nisi forte existimamus; quæ intemperantes Monachi, relicta maiorum disciplina inter ludentium liberum greges cum amica communicauerunt, à Deo manasse; quæ viri continentia, & omni genere laudis præstantes incredibili diligentia consti- tuerunt humanæ prudètiæ assignanda esse, non cōsilio diuino: At ista noua pestis quem alium auctore habeat, nisi diabolum hominum saluti inimicum & infestum, vt omnia quæramus, non inueniamus, ille se Christi cruciatu atq; morte perculsum cōfectumq; sentiens

sentiens & amissi regni dolore furens; quā-
tum suis artibus potest. tātum ei de posses-
sione conatur auferre; ille bona semina, ad
æternae viæ fructus à Christo iacta, vel ex
mentibus humanis eruit, ac dissipat, vel a-
dulterat contrariis seminibus occultè dis-
persis. Ille nobis Nicolai quondam, ille He-
bionis, ille Marcionis, Valentini, Montani,
ille Sabellij, Arij, Eunomij, Macedonij, Ne-
storij; ille alias tot tamq; dissimiles, & tam
perniciose disciplinas improbè dissemina-
uit: ille nostra memoria pestiferas in mul-
torum animis opiniones de religione seuit,
vt cùm illecebris vitiorum, quasi malis her-
bis, multis iam antea mortalibus mentem
eripuisse, hoc errorū veluti præsenti vene-
no, breui multitudinem tolleret infinitam.
Hic insisto, hic hæreo, Parienses; nihil quæ-
ro a. id: hoc sum cōtentus vno, in quo tan-
tū esse momenti arbitror; vt si nulla re alia,
hac vna certè posse putem omniū vestrūm
animos cōmoueri. Ut enim à Deo, cuius est
ad communicandum larga & benefica na-
tura, nihil nisi præclarū; & illustre, & homi-
num generi salutare potuit oriri, sic ab im-
probo dæmone generis nostri capitali ho-
ste, quidquid fuerit profectum, improbum,
& nefarium, & exitiabile sit necesse est. His
ego auditoribus nō probabo, dæmonē ma-
lum

lum ut veterum hæresēn, sic huius etiam
recēris amentiæ principem exstitisse? susti-
nebunt in tales viri tot eruditissimorū ho-
minum sententiis conspiratibus atque con-
flatis, tam discrepantia paucorum deliran-
tiū somnia p̄p̄osuisse? sustinebunt tot ci-
uitatibus, tot nationibus, prouinciis, regnis,
denique terrarum orbi non credidisse su-
stineant: reperiemus quibus eos fidem non
habere pudeat: reperiemus quæ spernere
non queant, ne si maximè quidem v̄lint,
Nam siue causam & originem quæramus
religionis nouæ, siue ipsius quasi partus at-
que fœtus intueamur; omnia sunt eiusmo-
di, auctorem ut demonstrent malum dæ-
monem fuisse: siue testimonia, quām ar-
gumenta malimus, ipsi noui Euangelij mi-
nistri testificantur, à diabolo se didicisse

Sermon.

de Temp.

44.

2. Tim. 6.

Math. 44.

quæ docent. Etenim duæ sunt, ut Augusti-
nus ostendit naturā dissimiles & inter se
contrariæ quasi radices, quas in animis no-
stris duo inimicissimi agricolæ serunt, ra-
dix omnium malorum est cupiditas, radix
omnium bonorū est charitas, ut cupiditas
nihil ex se afferre potest boni, sic charitas
nihil ex se fundere potest mali. cupiditatē
stirpem omnium malorū diabolos, quē in-
imicū hominū Conseruator noster appellat,
in mentes hominum immittit charitatem,
omnium

omnium bonorum seminariū Christus, qui
se modò seminatorem, modò seminis boni
satorem vocat, nostris in pectoribus desigit;
de caritate neminē vestrū dubitare suspi-
cor: cupiditatem paucis accipite, ut aduersa-
rius noster serat. Viderat omnium viuentiū
mater illā arbore cuius fructus vim habe-
bat scientiæ boni malique gignēdæ, sed nū-
quā in mentē ei venetar attingere cōtra quā
fuerat diuinā lege præscriptū: affatus eā est
callidus hostis atq; versutus: negauit mori-
turos, si fructum vñquā illius arboreis, dief-
fēt: posteā verò quā sublato metu mortis
magnā cupiditati fenestrā patefecisset, vim
illius scientiæ bonarum malarūmque rerū
ingenerandæ prædicauit; tum demum fru-
ctus ille mulieri suauissimus ad vescendum
est visus: tum gratissimus eius oculis fuit
color: tū adspēctu delectata, repentinā quā-
dam exarsit cupiditate potiundi & fruendi:
hæc inimici nostri ars est, Parisienses: hæc
fallendi ratio, hæc nocendi via: quod, tum
palam & apertè gessit, idem occultè quoti-
die intimis in sensibus cogitationibūsque
nostris gerit. Quocirca ut omnes charitatis
fœtus iure adscribimus & attribuimus Deo
eius virtutis auctori, sic omnes cupiditatis
noxios venenatosque fructus diabolo, vñ-
de stirps illa nascitur, acceptos sine dubio

Or. p.

HH

referre debemus; nunc ab utra radice tot
Euangelia noua sunt orta, videamus Nemi-
ni dubium esse puto, qui in Martinus Luthe-
rus princeps novam Germaniæ dederit re-
ligionis formam: à quo tametsi vehementer
dissentiant, qui sunt postea cōsecuti, quo-
niam omnes ratiōnē ab illo orti, consilia sua
befaria cōdem contulerunt, ad Pontificatū
Max. cūtendum, quæ res illi dederit no-
vam docendi cauſam, eandem alii multa
commīscendi cauſam attulisse credendū
est De Luthero autem constat inter omnes
quod ex ipsis triam scriptis planum fieri
potest, cum prædicandi remissionem pœna-
rum (quas indulgentias nostri vocant) po-
testas Augustinianis, in quibus erat ille,
adempta fuisset, atque ad B. Dominici fa-
miliam translata: tantumque illi dāmnum
ea re fecissent, quātum antea quæstum illo
præconio facere consueſſent, hominem pe-
tuniæ magis cupidum, quām salutis aman-
tem vel alienæ, vel suæ, sanè grauiter mo-
lestéque tulisse, nec minus cōpisse crucia-
si, quām Terentianum illum Syrum, bolem
tantum sibi eripi tam subito è fauibus.
hanc vnam illi principio fuisse cauſam ex-
tentandi Romanorū Pontificum aucto-
ritatem? Itaque p̄mō nihil aliud, nisi quæ
detrimenti magnitudine quasdam ei dolo-

dis

EPI

ris ardentes faces admouerant, pœnarum remissiones oppugnabat: in quo cùm esset aliquando vehementior & effrenatior quā deceret, in disputatione præsertim de religione & admoneretur, Dei caussam paulò modestius ac lenius oportere tractari, cùm illi ipsi, cuius res ageretur, fracti animi, & arbitrio suo carentis impotentes motus maximè displiceret, exclamasse dicitur homo furiosus, neque propter Deum controvèrsiam illam agitari cœptam esse, neque propter Deum aliquando factum iri finem eius agitandæ. O magna vis veritatis, Parisienses, quæ sæpe eorum ex ore ipsis non sentientibus erumpit, quorum interest eam taceri! alij, honesti homines, qui nihil istiusmodi suspicarentur, Dei caussam à Lutherò suscepitam esse & opinabantur, & prædicabant, exsiliuit ipse ira flagrans, Deiq; caussam à se agi in conuentu palam omnibus audientibus negavit; nonne hoc vobis visus est dicere, non propter Deū, sed propter pecuniā, non ad illius maiestatem conservandam, sed ad retinendū familiæ nostre quæstum, hæc omnis est à me suscepta contentio? qua propter nullo Dei nec amore nec metu desistam ab incepto; neque prius finem vociferandi faciam, quām illam oppressero, vnde detrimentum tātum accepi.

H. H. 2

mus, & quærimus adhuc, à cupiditaténe, an
 à charitate nata sit Lutheri pæclaræ corre-
 ctio veteris disciplinæ, cùm ipsum audieri-
 mus consitentem, illius primæ dissentionis
 fonte avaritiæ fuisse? an illa arbitrantur Deo
 tribui debere doctrinæ, quam ipse eius prin-
 ceps inficietur initium à Deo duxisse? an
 dubitamus ad hostis nostræ malitiam impro-
 bitatémque referre, quod non sit attribuen-
 dum Deo? at mentem postea mutauit, &
 malis avaritiæ orsus initiis, laudabiles im-
 primis habuit exitus continentiae propè di-
 cā singularis: qui verò sunt secuti, non aua-
 ritiæ modò crimine, verùm etiam suspicio-
 ne caruerunt. Egregiam verò mutationem
 sententiæ, Parisienses! an vobis videtur ille,
 Germaniæ principes impulisse ad inuaderi-
 das pecunias pietate maiorū suorū Ecclesiæ
 assigueras, vt de tā optima præda ipse auctor
 consilij nihil auferret ab iis, quos tantis di-
 uitiiis præter exspectationem auxisset? fac
 illum, specimen scilicet temperantiæ, vo-
 luisse discedere inanem: at passa non fuisse
 illa quam à cōtubernio virginum sacrarum
 abducta habebat secum; cōcubina, inquam,
 ne in egestate liberi relinquenter experte
 illum prædæ diutiùs esse non sūisset, homi-
 nūmque minis, blanditiis, de cōcilio & in-
 stituto suo deduxissent. Cæteri quām sint

ab

ab avaritia remoti nescio: illud scio , plen-
bem egentem initio stipe solitam ab ipsis al-
lii ad audiendum, nunc palam sacræ cœnæ.
nomine pecunias ingentes imperari, iamq;
rationem iniri solere vulgo, quantum Ge-
neuæ , quantum Lugduni , quantum aliis
in locis celebrata cœna , fuerit redactum.
Audiui ego a præli proximo cùm eſsem apud
Aruernos quendam illic patrem familias
XXI V. H-S, in singula capita eſſe ſoluere
coactum: quid multis moror? refertiſſimas
quondam vrbes totâ Galliâ publicè & pri-
uatum in illa regni perturbatione diripue-
runt; ostendant, aſſem vnum illis à ſe red-
ditum, vnde abſtulerunt, nihil vnuquam eos
cupidè feciſſe conſitebor. Sed ſint iſti per
me ab avaritia quām velint , alieni; nulla
in eos , ne leuiffima quidem poſſit conſer-
ri ſuſpicio: tamen quis non intelligit, om-
nes iſtos ab illo vno manafſe, qui maiorem
ſui quæſtus rationem habuit , quām publi-
cæ ſalutis: tamen doctrinæ iſtorum nefariæ
quiſi ſeminatorem teſerimum dæmonem
fuſſe quis neget, qui modò recordetur, pri-
mam eius originem ex avaritia Martini
Lutheri ductam eſſe: pòſt ad pecuniaſ cupi-
ditatem illa pernicioſa magis gloriæ oupi-
ditas accessit, quæ impurum illum nefariæ
tragoediæ histrionem tanta affecit amen

HH ;

ab

tiâ, iam vt nemini suorum tolerandus vi-
deretur; erat ille naturâ superbus, animo
elato & inflato: ubi verò non caussâ, non
ingenio, non doctrinâ, sed impudentiâ & au-
daciâ, & immoderatâ licentiâ maledicendi
cœpit esse superior; tantos sibi spiritus, tan-
tam arrogantiam sumpsit, omnium ut iudi-
cia reiiceret doctrinâque suâ, quam cœle-
stem ac diuinam esse compertum habere se
affirmabat, non de omnibus modò gentibus
verùm de angelis etiam iudicium factum
iri magnifice nimis & gloriose prædicaret.
Inuidia intolerabilis erat cum hac insolen-
tia coniuncta; neminem de suis ferre pote-
rat, non dico adæquari secum, sed omnino
ullo esse numero, aut loco, nisi per ipsum.
Quis illi fuit Andreâ Carolostadio vñsu, ne-
cessitudine, amore coniunctior? quis rursus
inimicior, postquam Liturgiam, ipso ab-
sente sustulit, sacrum habitum deposuit,
Eucharistiam profanis manibus tractandâ
abiecit, infesta signa in templo intulit, ima-
gines & altaria demolitus est? quæ si Lut-
hero priùs venisset in mentem aut facere,
aut docere, clamasset hâc esse puram atque
integralm Euangelij doctrinam: quia alium
habuerat auctorem, ne amicissimi quidem
hominis fama sustinere potuit, suum esse
nomen offusum. Hanc insolentiam Luthe-
ri

ti, & insanam gloriae incredibili inuidiâ iunctam auditatem sic imitari sunt cæteri, magistrū ut artificio suo superarint. Quām frequenter illa nobis obiiciunt? non sequi se hominum opiniones: scriptores quāmpuis antiquos falli & errare potuisse, quasi verō non sint homines qui hoc dicunt; aut opiniones ipsi non sequantur suas: aut soli ex omnibus errare nequeant; aut eos nō idipsum potuerit latere, in quo dicunt alios fuisse falsos. Lugdunenses bibliopolas accepi quærentibus veterum libros aliquando respondisse quid vobis cum illis senibus deliris? ac simul doctores ex illo gregē laudibus in cœlum extulisse. atqui sapienter illud M. Tullij temeritatem esse florentis ætatis, prudentiam senectutis, & in illo Nēuij poëtæ ludo percontanti, *Cedo qui vestrā, rem publicam tantā amissis tam citè?* prudenter illud referebatur. Proveriebant Oraores noui, stulti, adolescentuli. Scripsit Bucerus, ab omnibus iure comprehēdi Martinum, cūm aliis nominibus, tum quod neminem quidquam contradicere patetetur, aut à se vlla de re dissentire, perinde quasi ipse esset Deus. Quid tu Bucere, qui alienam arro gantium accusas, non in eo maximè indicas tuam dum ostendis valde tibi grāue & molestum esse, omnes aditus nouar laudis ab

In Dia
log. con-
tra Mc-
laud.

illo cæteris præcludi? Oecolampadius diuinæ doctrinæ speciem tantum inanem concedit Lutheranis: videlicet veram eius faciē sibi, suisque solum esse notam nos credere volebat. Tigurini ministri constanter affirmant, sua querere Martinum, pertinacem esse, insolentius efferri, continuò Satanæ tradere, si qui nollent sententiā eius sequi: nimirum licere sibi volebant à Luthero discrepare, ne vñus ille omnia inuenisse videatur; seque suæ sententiæ duces aliis malebant esse, quam alium aliquem sequi ducē: queruntur omnes Sacramentarij non sublatam à Lutheranis esse Pontificis maximi tyranidem, sed usurpatam, & pro ligneo illius iugo ferreum ab eis fidelium cernicibus imponi. Annon aperte vobis dicere videntur, à se primum tyranidem Pontificū extintam esse, sibi deberi laudem restitutæ libertatis? Porrò Caluinus quibus contumeliis Lutheranorum vniuersam nationem consecratus est? quibus verborum contumeliis lacerauit? infinitum esset commemorare omnia; quæ cum scriberet, profectò volebat nos omnia contraria de se, suisque cogitare. Iam Michaëlem Seruetum non idem Caluinus extremo supplicio mandandum curauit? audiui de viris, qui Caluino quondam intimi fuissent: cùm diceret,

Serus

Seruetum nullâ re magis, quam Hispani
nominis inuidiâ oppressum. Sed cauissam
Serueti, siquidem ille tam impiè de diuini-
tate sentiebat, tantum abest ut defendam,
ut nihil nunquam rectius à Caluino factum
esse fatear in omni vita: cogitare tamen
ille potuit in alterius calamitate, quæ iam
diu impietati suæ pæna deberetur, qui non
minus antiqua Ecclesiæ scita conuelleret:
verum periculosum esse duxit, apud suos
alium pari impietate secum de laude certa-
re. Brentius verò, Vrbanus Regius, An-
dreas Osiander cur in Confessionem au-
gustanam iurare noluerunt? an alienum
existimatione suâ putauerunt, sequi fidei
formulam compositam, & expressam à
Philippo, cui aut se pares arbitrarentur esse,
aut etiam superiores? an suæ sententiæ au-
tores esse maluerunt, quām ad stipulatores
alienæ? nimis hæc antiqua fortasse viden-
tur & obsoleta. Carolus Molinæus Germa-
niæ à se peragratam esse gloriatur: nul-
lum vidisse ministrum paulò nobiliorem,
qui cum præcipuis de rebus non disputarit;
exclamasse omnes, natum illum & à Deo
factum esse ad Euangeliū illustrandum.
præconium sanè verūmne, an falsum, nihil
nūc moror, sed insigne certè præconium at-
que magnificum, si ab alio non à Molinæo

HH 5

commemo raretur, & à Molinæo iam sene. Proximo vere, Lugduni cum essem, vidi librum medici cuiusdam, cognomento Gentilis quem ~~avt̄ yegor~~ aiebant esse qui mihi obtulerūt: in eo verò libro præter multa de Deo, multa de mysteriis, à Caluinianis decretis longè abhorrentia, scripti erant per multi in Caluinum versus, quem nihil omnino vidisse, nihil intellexisse nouus è cœlo præcipitatus doctor affirmabat: ut ab eo discipulos abduceret, si posset: at illū auctoribus circiter quadraginta stipatum. Calviniani, ut audiui poste à, vi atque impetu incitatę multitudinis ex urbe expulerūt; ita neque vir spiritus ingentis Caluino deferre voluit principatum neque à Caluini disciplina exorti magistri passi sunt, alio genere doctrinæ recepto, omni se laude & dignitate spoliari. de Spifamio verò quod nuper accidit, potest sileti: potest tamen insignis inuidia dissimulari: qui quod multis rebus esset Beza superior, paulò liberius de quibusdam, quam vellent ipsi, loqueretur, æmuli crudelitate, miser morte luit alienę inuidiæ pœnas. Crimina quæ sunt in eum collata magis ne nihil caussæ diceretur, afficta, quam quod vera, vel illo supplicio digna putarentur, videntur obiecta. Omitto Anabaptistas, Sueuckfeldianos relinquo, prætereo

reco cæteros, id vos tantum intelligere vo-
lo, Parisienses, quod nemo negabit qui isto-
rum vanitatem, inuidiam, certamina, odia
cognorit, suæ quinque gloriæ studere, ho-
nori velificari suo, tamam posteritatis au-
cupari, id agere, ut sua non aliorum disci-
plina diuino munere, ac dono cõcessa mor-
talibus existimetur. Opulentii quondam vi-
ri, ut est in libro Psalmorum, nomina sua
posuerunt in terris suis, qui nomen ut suum
immortalitati commendarent, fluvios vr-
bes agros, montes, portus, insulas à se no-
minari voluerunt: non secus isti disciplinis
variis nomina de suis nominibus fecerunt,
ut eum ali j dicantur esse Lutherani, ali j ap-
pellentur Zwingiani, ali j aliis principum
suum nominibus notetur, tamdiu memo-
riam illorum viuam teneamus, quamdiu has
dissimilium sectarum appellationes audie-
mus. Illa vero viuet, vigebitq; semper, nec
ei finem vlla umquam afferet vetustas, ve-
rū ita vigebit, ut Herodis regis, qui om-
nes pueros intra biennium natos iugulauit;
ut Herodis alterius Tetrarchæ, qui Ioannæ
cognoimento Baptistam securi percussit; ut
Iudæ Iscariotæ, qui magistrum cœlestem
prodidit Iudæis; ut Annæ & Caiphæ, qui
multitudinem ad opprimendum Liberato-
rem à Deo sibi promissum concitauit; ut
Pilati,

Pilati, qui damnatum illum in crucē sustulit: ut tertij Herodis regis, qui cum Iacobum Zebedei filium necasset, & à populo diuinis honoribus affectus esset, pediculari morbo extinctus est, denique ut eorum omnium memoria, qui insigni aliquo facinore, aut flagitio nobilitati sūr etiā nunc viget, at nos qui laudis auiditate & opinione doctrinæ cæci omnia Christianæ charitate iura violarunt, qui rumorem hominum scelebre collegerunt, eos non aliquo aflatu divino, qui vanitatem, arrogantiam, æmulacionem, obtrectationem odit, verā docere pietatē, sed scelerati dæmonis furiis instinctos, omnes persequi credemus impietatis vias: illum Deus nomine balenæ significat superbis omnibus imperare: illum generis humani doctor huius mundi principem vocat: vnde charissimis ille discipulus vitæ affirmat oriri superbiam: quidquid superbia perit, illi superbiae principi sine controuersia tribuendum est. Redeo ad Lutherum: qui avaritia, cupiditate gloriæ, inuidia inflammatus has tot tamque graues animi pestes ira cumulauit: ea posteaquam inueterauit, & in odium conuersa est, sic hominem interdum incitabat, ita furore præcipitem agebat, ut exisse de potestate videtur. Nam cum eum multi reprehenderent,

multis

multis scriptis libris oppugnarent, cum Pōt. Max grauiter in eum vehementerque decerneret, non aliter exarsit, ac bestia immanis in cauea, multis vndeque telis appetita. Scripserat aliquando, rem esse praeclaram, sub vtraque specie percipere diuina mysteria, si in Concilio generali statuere-
tur, contra hanc autem eius sententiā quidam nescio vnde libellus emanarat: cui libello cūm responderet, quoniam eiusmodi ho-
mines & charta, & otio abundarent, datu-
rum se operam professus est, ne ad scriben-
dum eis materia decesset, cūmque gloriofis-
simi doctores de vna aliqua hæresi sua, vt
ip̄s videretur, triumpharent, interea se no-
uam aliam esse moliturum, & probaturum
omnes esse impios, qui in communione my-
steriorum altera symboli parte Laicos pri-
uent, quod in certamen cum ipse fateatur,
non sua se voluntate descendisse, sed pro-
uocatum, vt verbis eius vtar, per vim ra-
ptum apparet eum antea ex animi sui sen-
tentia verè de mysteriorum communione
differuisse? quæ postea literis mandauit, ea,
non quod ita sentiret, sed quod dolori suo,
& impotenti iracundiæ obsequi cogeretur,
propè inuitum, nullò certè quidem ani-
mi iudicio, temerèque effudisse. Odium
autem illius furiæ quis melius docere nos
poterit,

poterit, quām cius familiaris Philippus? audite quid ille, dūm Carolostadium argueret, de p̄ceptore suo scripserit imprudens, *Sicut Lutherus, inquit, Papa sic ille vicissim odio Lutheri non aliqua pietatis opinione, controvèrsiam hanc de cœna Domini mouit.*) O p̄æclarū amici hominis testimonium! ô iudicium discipuli de magistro singulare! non igitur apud Carolostadium, Philippe, non apud Martinum doctorem tuum opinio valuit vlla pietatis; apud Martinum odium Ponticis Maximi; apud Carolostadium Martini odium dominabatur: quæ ambo de mysteriis contra veterum auctoritatem tradiderunt, non putarunt consentanea magis esse pietati: sed id circa docuerunt, quod inteligerent, alter Pontifici Maximo, alter Luthero ea esse maximè aduersa, & potes eum Philippe diuinatus, ad Ecclesiam liberandam natum esse dicere, quem impulsum odio, omnia fecisse confiteris? Nihil arbitror illustrius dici potuisse, Parisenses; tamen ne Martinus queri possit, se fuisse falsis testibus circumuentum, ipsum si possimus ab inferis excitemus, aut potius, quia non possumus, me ipsius persona non aliis verbis, quām quæ ipse scripta reliquit loquentem audite, (Si quo casu id Consilium statueret, minime

nimè emnium nos vellemus viraque specie poti-
 ri, immo tunc primum in despectum Concilij vel-
 limus aut una, aut neutra, & nequaquam vira-
 que potiri, & eos anathema habere, qui talis
 concilij auctoritate posirentur viraque). Satis
 ne magnum Conciliornm odium putatis
 eius in pectore inclusum contineri? vtram-
 que symboli partem in communicatione
 mysteriorum necessariam esse contendebat;
 si tamen alicuius concilij decreto sub vira-
 que mysteria participare iuberemur, ei de-
 creto ne videretur parere omnino se potius
 non percepturum esse profitetur. Quid
 grauius dici? quid acerbius cogitari aut
 fingi potuit? alia rursus accipite ex ore
 meo non mea verba sed illius: (diffiterine nec
 possum, nec volo.) Odium enim in Apostoli-
 cam sedem, non occultandum, sed præ se
 ferendum & gloriandum opinabatur. (Quod
 si Carolo Stadius, aut alius quispiam, nihil cu-
 rabat, à quo disceret, dummodò Pontifi-
 catum maximum euerteret) ante quinque-
 nium persuadere mihi potuissit, in Sacramento
 pater panem, & vinum esse nihil, ille magno
 beneficio me sibi deuinxi. (Quid erat Mar-
 tine, cui magni beneficij loco duceres hoc
 tibi probari?) Grauibus enim curis, inquit, an-
 xiis in hac excutienda materia multum desu-
 dabam, omnibus neruis extensus me extricare. &
 expe

In Epist.
ad Argent.

expedire conatus sum (Video, Martine causam, cùm argumenta, quibus hoc persuaderi posset magna cura, studio, labore conquereres, cùm omnes ingenii tui neruos contendisses, in eaque vna cogitatione, defixus es, non inuenires tamen non immeritò tu quidem, qui tanto te labore molestiaque liberasset; qui tibi demonstrasset quod non reperiebas, ab eo beneficium immortale te crederes accepisse, verùm quæ te Martine, quæso, tam graues angebant curæ, quid annum tuum dies, atque noctes tam sollicitum habebat? cur sudabas? an studio cognoscendæ veritatis eras incensus? attendite, obsecro, quid ipse respondeat. (Cùm probè perspicerem hac re Papatui valde me incommode posso.) ergo nunquid verùm, quid rectum, quid Euangeli consentaneum effer, quærebas, sed quid Pontifici maximo valde noceret, tute induisti Martine: tua te confessione irretitum tenemus, Spiritum sanctum putabas, quod nemini significasset vnumquam, patefacere tibi voluisse? maiorem Deo, quam hominibus fidem habédam esse arbitrabare? nullius emoluméti spe, nullius incommodi metu, veritatem dissimulandam existimabas? tua te refello oratione, non ducebaris amore veritatis, sed odio pont. Max. præceps ferebare, doloris vlciscendi libido

libido in visceribus, atque in venis penitus inclusa non studium restituēdæ religionis, neque de hominum salute, cura te ad quærendum incitabat: quæ verò Deus ante a celauerit animi quieto & placato statu, quæ amentia est, ea agitato & perturbato demonstraturum illum existimare? Tenemus odium Lutheri Parisienses, ille ipse, si nunc existeret ab inferis, inficiari non posset cæteros pari odio fuisse concitatos, cognoscimus ex eo, quod nullo non tempore & loco, factis etiam fabulis non Pontificem maximum solum, verum vniuersum etiam sacrū ordinem in contemplationem adducere conantur. Quid de acerbissimis omnium inter se odiis dicam? si ea de Carolostadio, Sacramentariisque omnibus Lutherus Philippus, Vvestphalus, aliique Lutherani, ac de Luthero vicissim, & Lutheranis vniuersis Carolostadius, & Sacramentarii cæteri scripserunt, quæ de populo quilibet iratus in suos inimicissimos non scripisset: si ea vtrique in Anabaptistas, Anabaptistæ contrà in ipsos effuderent, quæ nescio an quisquam alias in suum aduersariū dixisset: si ea Philippus in suum Osiādrum, Osiāder in Philipsum, ac cæteri eodem modo Lutherani aliqui in alios maledicta cōiecerunt, nemovt ipsorum graniora contulerit in Pont. Rom. cius.

que defensores possumus istos animo sedato & tranquillo declamasse, scripsisse, emisisse, illa credere, quæ nemo vñquam nisi ira odiisque furens cogitarit? aut in tanta odij flama quidquā fuisse pietati relictū loci; sceleratum illum magistri sui proditorem accepimus, cum auaritiae stimulis vrgeretur, effusioque vnguento lucri spem sibi doleret esse præcisam, exclamasse, rem indignamvideri, perdi temere pecuniam totam, vnde multorum egentium posset inopia subleuari, ac rapacitati suæ populare misericordiæ benevolentiæque nomen, quasi velū quodam obtendisse: pari ratione isti seueri disciplinæ veteris emendatores, etiam si speciem quandam religionis in anem præ se ferant, & hominum charitate abducti, ad illustrations veritatem, & suam fidelibus libertatem restituendam accessisse videri vellint, variis tamen cupiditatibus inflammati, auaritia, studio laudis immodico à superbia nato, ira, odio tum nostri, tum mutuò inter ipsos, venisse putandi sunt ad statum Ecclesiæ perturbandum, labefactandum, conuellendum. Etenim si qua cura veritatis, si quod studium sinceræ pietatis, si quis incorruptæ religionis amor eos non effrenatæ animi libidines, ad hoc certamen impulerunt, quid est, quod multa ipsi faciunt,

quæ

quæ eadem in nobis acerbissimè reprehendunt? nolunt hypodiaconos, diaconos, presbyterosque nostros de altari vivere: nolunt è populo quidquam eos accipere in cellam, qui si ut in suis, sic etiam in Ecclesiæ rebus luxuriosos nepotes reprehendunt (quanquam non omnes ita vivunt, multi que sunt studiosi continentiae veteris imitatores) sed si luxuriosos, ut dixi nepotes reprehendunt, habebunt nos etiam adiutores, si autem omnino nihil Ecclesiæ ministriores accipere debere contendunt, unde ipsis pecuniæ tantæ non ut communis vitæ modo, verum ut bellorum etiam sumptus, distantibus in locis queant sustinere? Quare Viretus Lugduni paulò ante meum in eam urbem aduentum, cum filiam collocare veller, tot millia nummum aureorum, dotis in nomine coegit: quare eidem in eadem urbe publicè quæ suppeditarent ad victimum præbebantur; neque Vireto, neque ulli istorum certè pecuniæ sunt in singulos annos attributæ: quid refert, quo modo accipient, modo cõstet eos plus etiam accipere, quam sit necesse? verum & rectum esse negant, sacrificiorum nomine pecuniæ solui, an liceat & quatenus, non disporto in præsenti, tantum quæro, quid causæ sit, quamobrem ipsorum in cœtibus

De retinenda veteri religione
nomine sacræ cœnæ certa summa in singu-
la capita imperetur: cleuant controuersis
de rebus & Pontificis maximi & Ecclesiæ iu-
dicium: cur Lutheronorum ministri, cur
Saxonum ciuitates doctrinam Sacramenta-
riorum publico decreto condemnarunt? cur
Caluinus de Seruerti dogmatis aut solus, aut
cum suis cognouit, statuit, iudicauit? cur
Martio extremo Lugduni me præsente in
Gentilem contemnentem Caluini senten-
tias, & multa nunquam ante id tempus au-
dita de diuinitate cōfessionem Caluinia-
nū ministri, se iudices esse velle dixerunt?
cur recusantem illum, & ad Ecclesiam vni-
uersam prouocantem, ad Ecclesiæ totius,
hoc est ad satorum, satorum, cordonū, ful-
lonum, & aliorum opificum & muliercula-
rum, & adolescentulorum iudicium iuuiti-
zeiecerunt? inhumanum, crudele, impium
vociferantur esse à nostris regibus, princi-
pibus, magistratibus in suos nomine reli-
gionis animaduerti: atqui Lutherani suos
principes ad Sacramentiorum licentiam
ferro coercēdam sœpe sunt adhortati: de Ser-
uerto Caluinus extremum supplicium sum-
psit, editoque libro docuit, iure hæreticos
capite damnatos morte multari. Spernunt
omnia sine scripto nobis à maioribus tra-
dita quasi per manus, nosque ad literas, &

ſylla

syllabas in omni disceptatione vocat. Quid In cpeſt.
 ergo Lutheruſe veniſſe dicemus in mentem, ad Arber
 ut contra ſacramentarios de mysterio cor- tum Mar
 poris, & ſanguinis abſque ſcripto pugnaret, chionem
 tradita per manus Eccleſiae diſciplina? quid Branden
 Lutheranis, & ſacramentariis, ut vnoſ on- hur.
 ſenſu aduerſus Anabaptiſtas de puerorum
 infantium baptiſmo, non ſcriptis Apoſto-
 lorum decretis maximè contendere: quid
 omnibus omnium hæreſeōn hominibus,
 ut non niſi ieiuni capiant mysteria diuina?
 quid denique Caluino, ut ſcriptum faceret,
 iuberi nos habere corda ſurſum, cūm nuſ-
 quam hoc reperiatur, niſi in Liturgia? Suen-
 cfeldius etiam ſcripta diuina repudiat,
 nosque ad ſomnia & nocturna viſa in-
 tentos eſſe iubet: quare qui ſententiam
 ſuam conſirinet, comperies, auctoritate li-
 brorum diuinorum, quos reiicit, eum abuti:
 clamāt omnes, plus & quo nos philoſophiæ
 tribuere; ad eiūſque normam velle di- rige-
 re Christi doctrinam: quare plerique iſto-
 rum dum Peripateticorum, & Academicor-
 rum decreta fugiunt, qui liberos eſſe homi-
 nes volebant, in Stoicorum ſententiam de-
 clinant, qui omnia fati neceſſitate deuin-
 ciebant: quare horum argumentis utuntur
 iſi, nos illorum rationibus vti vetaſ: quare
 Caluinus in illa plena erroris, & impietatis

de corpore, & sanguine Christi disputatio-
ne philosophiam maluit ~~qui~~ qui ducē, quām
cœlestem Apostolorum Christique doctri-
nam? quare victus iis, quæ à Physicis de cor-
porum natura differuntur, in apertissimis
Euangelistarū, Paulique verbis nouos quæ-
sivit verborum modos? Bella Pótificum Ro-
manorū cum principibus Christianis gesta
reprehendunt, nēc ipse vllam in partem di-
spoto, vnum hoc mihi respōdeant, quibus-
cū ipsi quarto abhinc anno dimicarint, cū
Turcis, an cū Christianis? dies me deficiat,
si persequi velim omnia sigillatim, quæ ri-
diculi correctores, cū eadem ipsi faciant,
in nobis reprehendunt, illud modò memo-
ria tenete, Parisienses, qui non carent, quid
ipsi faciant, dummodo nostra non sive ali-
qua ad speciem probabili ratione peruer-
tant: neque veritatē eis, neque pietatem, ne-
que hominum salutem, neque Ecclesiæ sta-
tum, neque Deum esse curæ; sed vnum id
esse propositū, infinitas & insatiabiles ani-
mi cupiditates explere. Satis iam satis di-
pōs istorum hominum quibusdam quasi
religionis pigmentis fucata oratio sefellit,
satis diu falsa veræ pietatis, Euangelij, li-
bertatis usurpatione delusi sumus, nūc quæ
anteā latebant, patent, illustrantur, crum-
punt omnia, reminiā iam illâ excusatione

vti licebit: diuinos quosdam esse homines,
 omnia diuinitus & facere, & loqui arbitra-
 bar, & id tantum agere, vt quæ obscurasset
 ignoratio illustrarentur; quæ veritate ia-
 cerent, excitarentur; quæ negligentia dela-
 psa iam fluxissent, senioribus legibus vin-
 cirentur. nullus iam reliquus est huic excu-
 sationi loco, audietis post aliis orationibus
 ex me ipso cætera, quæ sūt à me initio pro-
 posita, nec tam angustis vnius horæ spatiis
 includi potuerūt, nunc ad ea, quæ dixi nihil
 addo. Si cupiditatū omniū sator altor, am-
 plificator diabolus est, vt charitatis Deus,
 si diabolo accepta referēda sunt quæcūque
 à cupiditate profiscuntur: si omnis ista pie-
 tatis colore storens, neruis impietatis iun-
 cta, & coustricta disciplina ex pecunia cu-
 piditate nata, studio laudis immodico, ar-
 rogātia, inuidiāque aucta, iracūdiæ, odiique
 viribus confirmata est, potest vlla ei venia
 concedi, qui media luce nihil cernat neque
 intelligat, cui tot, tam dissimiles, tam dete-
 stabiles cupiditates, initium, incrementum,
 robur attulerint, eam non aliunde, quām à
 nefario generis humani hoste oriri po-
 tuisse doctrinā? potest ignosci ei, qui sancti
 Spiritus, Christi, Apostolorum religionis,
 pietatis, Euangelijs se dicat speciosis nomi-
 nibus fuisse captum, cū originem ipsam

videat his nominibus maximè aduersam? vos aciem mentis intendite. Parisienses, & omnes istos, qui solēt crebris hæc usurpare sermonibus; qui in cōuiuīs, vbi maioribus poculis doposcerunt, tanquā in schola garriunt dicinis de rebus; qui se nusquam non inculcant auribus nostris, penitus intuēni: nūquam vos illi falsa imagine eludent; nunquam artificiosa, & callida ratione decipient: quem habuerint magistrum facile cognoscetis, quòd fixū illud vestris in mentibus hærebit, omnia ipsorum consilia spectare ad eas, vnde orta sunt, effrenatas animi libidines exsaturandas. Isti illi sunt falsi

1. Pet. 12. & adulterini doctores, quos Petrus in Ecclesia futuros aliquando prænunciauit, vt inter Israëlitas adumbrati vates extitissent: qui tametsi nihil nisi Euangelia, Pauli epistolas, Apostolorū vitam, & facta loquuntur tamen occultè sectas perniciosas, & disciplinas exitiabiles inducunt: tametsi nihil nisi Christi sanguinem in ore habent, dum eius verba tamen, & mysteria pervertunt, eum qui emit eos, dominū negant: tametsi vitam beatam & immortalem & sibi, & suis quietis, ac nihil agentibus pollicentur, celerem tamen interitum, & exitium ipsi adsciscunt sibi. Nihil vos moueat, quòd eorum intemperantem disciplinam; & insti-

tuta

tuta exītiosa quām plurimi persequuntur, tot antē seculis hoc cūenturū esse prædixerat Petrus; idem ante Petrum denunciauerat omnium magister Christus, qui Matt. 24 illud etiam adiecit, ipsos illos a Deo ex omni numero delectos homines propemodum in errorē inducēdos. Multi mortales hæreticos olim sunt secuti: multi etiā nunc sequuntur Mahometē: multi relicto Christo se conseruent ad Antichristum. Moneant illa potius vestros animos, Parisienses, quod per istos factum est, ut derideatur à Iudeis, id quod præsente, & audiente me aliquando contigit, & contumeliosè reiiciatur veritatis ratio, atque via; cūm dicant, veram illam religionem esse non posse, in qua tam multæ grauissimis de rebus contentiones existant: quod adumbratam abstinentiæ speciem suis cupiditatibus præterētes, pulchris virtutum nominibus, & ad captandas voluntates composito sermone vos ad se allectos per auaritiam, ad suum arbitrium nundinantur: postremò quod eorum damnatio, & pœna non cunctatur; quod interitus, ut Petri apostoli verbo utar, non dormitat, sunt illi nunc sani, sunt metu liberi, sunt soluti: sua illa venena spargant impunè: & quoniam necessariis de causis hac in ciuitate tolerantur, sunt quandoquidem ipsis ita

2. Pct. 3.

videtur, beati, sint florentes, etit erit illud aliquando tempus, nisi ad se redierint, cum iustas, amentiaque suæ iamdiu debitas pœnas perferent, tantò grauiores, & atrociores, quantò diuturnior eis fuerit impunitas concessa: veniet tandem ille dies, quo die diuina vis ac seueritas, animaduersionis tarditatem supplicij grauitate compensabit. Quæ cum ita sint, Parisienses, præbete vos, vt fecistis adhuc, in veteri fide constantes, in antiqua religione firmos, graues in maiorum disciplina, in Ecclesiæ institutis, ac moribus laboriosos, atque diligentes. A quibus hæc ciuitas primùm acceperit Christi doctrinam, recordamini: Dionysium dico, Rusticum, Eleutherium & alios sanctissimos eruditissimosque viros quemadmodum illi vixerint, assidue vobiscum cogitate, quò iam ita viuendo peruererint, considerate, eorum & vitæ genus, & rectè dictorum recteque factorum sempiterna præmia intuentes, imitamini religiosam fidem Iesu

Hebr. vii. Christus heri, & hodie, ipse & in sæcula. semper eadem fuit, quæ nunc est & consequentibus annis erit in Ecclesia Catholica doctrinæ variis, & peregrinis, hoc est, ab ea, quæ perpetua & Ecclesiæ successione prodita nobis est, alienis doctrinæ nūquam

vos

vos abduci
vnde cumque
derit: sed v
ti, gratia n
in ea, quam
bibistis, &
sciplina vsq
manete.

PET

De retinenda
veteri religione

hæc

Precor
ab eo pr
cōuentu
tut, nos
ad confir
de cupim

vos abduci patiamini; nec eò vela detis,
vnde cumque se flatus aliquis erroris ostendit: sed voluntate stabiles, fide fundati, gratia nostri Liberatoris immobiles, Ephes in ea, quam animo à prima pueritia imbibistis, & ad hanc ætatem retinuistis, disciplina usque ad extremum spiritum permanete.

P E T R I I O A N N I S P E R P I N I A N I.

*De retinenda veteri religione, & falsa recentium
hereticorum doctrina reiicienda,
ad Parisenses.*

ENIT alterius orationis dies, Parisenses, quo die pars altera promissi munera si minus tota, aliqua ex parte certe persoluenda est.

Precor Deum Optim. Max. usque omnes ab eo precari velim, ut sine turbis hunc cōuentum omnium lætitia celebrari patiatur, nos enim ut actiones has instituemus ad confirmandos animos bonorum, sic valde cupimus eos ad cœlum sine cuiusquam

vel